

MINISTER
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGOBogdan Zdrojewski
DDK/3905/2009/MM

Warszawa, 23 grudnia 2009 r.

Y. Urzędnie w. Zdrojewski
SEKRETARIAŃ
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 8. 01. 2010
nr. 119 podpis *[signature]*

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Inspektor, Pucio Mieszko

w odpowiedzi na Oświadczenie Pana Senatora Stanisława Gogacza, złożone podczas 45. posiedzenia Senatu RP w dn. 3 grudnia br. (pismo nr BPS/DSK-043-2207/09 z dn. 10 grudnia br.), dotyczące zamiaru wyburzeń około dwustu kamienic w dzielnicy Nowy Świat, z jakim nosić się mają władze Grodna (Republika Białoruś), pragnę uprzejmie przedstawić poniższe informacje.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego od przeszło trzech lat gromadzi informacje o radykalnych zmianach w strukturze urbanistycznej historycznego centrum Grodna, połączonych z dewastacją obiektów zabytkowych. Szczególnie jaskrawym przykładem takich działań jest dokonana w 2006 r. przebudowa dawnego Rynku Staromiejskiego (współcześnie Placu Sowietckiego) i pobliskiej, reprezentacyjnej ulicy Stefana Batorego, przeprowadzona z brakiem elementarnego poszanowania dla tkanki urbanistycznej. W jej trakcie zniszczeniu uległy m.in. archeologiczne relikty gmachu ratusza oraz zespołu pałacowego Radziwiłłów. W efekcie prac ściśle, historyczne centrum miasta przecięła kilkupasmoowa ulica.

Z informacji pozyskanych przez Ministerstwo wynika, iż w centrum Grodna nadal trwają (bądź są planowane) zakrojone na szeroką skalę prace „rewaloryzacyjne”. Ich urzeczywistnienie spowoduje bezpowrotną utratę znaczącej części substancji zabytkowej. Obecnie najbardziej zagrożone są: kwartał

zabudowy w pobliżu historycznej rezydencji władców Rzeczypospolitej (Starego Zamku Zygmunta Augusta i Stefana Batorego oraz Nowego – rezydencji Stanisława Augusta Poniatowskiego) oraz tzw. „Nowy Świat”, dzielnica szczególnie dynamicznie rozwijająca się w okresie Drugiej Rzeczypospolitej. Ocena prawdziwości zamiarów strony białoruskiej oraz stopnia jej determinacji w realizacji powyższych projektów, o którą zapytuje Pan Senator, pozostają trudne do weryfikacji.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego dokłada starań, by na bieżąco monitorować i dokumentować działania władz miasta Grodna i obwodu grodzieńskiego, współpracując w tej mierze z Konsulatem Generalnym RP w Grodnie oraz przedstawicielami białoruskich organizacji pozarządowych. W ostatnim czasie Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego miał również okazję poruszyć tę kwestię w rozmowie z Panem Pawłem Łatuszką, Ministrem Kultury Republiki Białoruś.

Należy przypuszczać, że działania władz białoruskich wynikają w pierwszym rzędzie z niezrozumienia historyczno-kulturowego potencjału zabytkowego centrum miasta – unikalnego zresztą w skali Białorusi. Dotychczas nie został opracowany jakikolwiek program rewitalizacji historycznego centrum Grodna. Jakkolwiek motywowane, działania strony białoruskiej budzą zaniepokojenie i sprzeciw: aczkolwiek podejmowane na terytorium suwerennego państwa, godzą w obiekty przynależne do spuścizny historycznej Rzeczypospolitej – wspólnego dziedzictwa kulturowego Polski i Białorusi.

Problem niszczenia zabytków architektury Grodna był poruszany podczas dwóch ostatnich posiedzeń Polsko-Białoruskiej Komisji Konsultacyjnej ds. Dziedzictwa Kulturalnego. Komisja jest zasadniczym forum współpracy ze stroną białoruską w sferze ochrony dóbr kultury stanowiących wspólne dziedzictwo; działa na mocy *Porozumienia między Rządem RP a Rządem RB o współpracy w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturalnego* (podpisanego w marcu 1995 r.) i obejmuje swoją właściwością problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego (określanego zazwyczaj terminem „wspólnego dziedzictwa”).

Wszelkie działania podejmowane przez stronę polską powinny uwzględniać projekty rewitalizacji zabytków wspólnego dziedzictwa kulturowego, jakie – za zgodą władz białoruskich – są lub będą realizowane przez polskich specjalistów w samym Grodnie oraz na terytorium Republiki Białoruś. Wśród najbardziej

znaczących projektów rewaloryzacyjnych (prac konserwatorskich, remontowo-budowlanych i zabezpieczających), jakie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego sfinansowało w ostatnich trzech latach na obszarze Białorusi, wskazać można, tytułem przykładu, prace prowadzone w: kościele katedralnym (pojezuickim) p.w. św. Franciszka Ksawerego w Grodnie, kościele franciszkańskim p.w. św. Jana Chrzciciela w Holszanach, kościele pojezuickim p.w. Bożego Ciała w Nieświeżu czy kościele rektoralnym p.w. św. Michała (tzw. farze Witoldowej) w Nowogródku.

to co cytuje w anulu,

Zap. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
PODSIEKRETARZA KRAJU
Tomasa Meria
Tomasz Meria